แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

Guidelines for soild waste Management of nong phue subdistrict administrative rganization tha li district loei province.

อิสรภาพ แก้วชูฟอง[1]
Isarapap Keawchofong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้คือ ประชาชนจาก 2,666 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้แทนประชาชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ รวมทั้งสิ้น 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการเก็บรวบรวมขยะ ($\overline{X}$= 3.63, S.D = 0.92) เป็นปัญหาสำคัญลำดับแรก รองลงมาคือการคัดแยกขยะ และการจัดเก็บขยะ ($\overline{X}$= 3.48, S.D = 0.92) และสภาพปัญหาที่อยู่ในระดับต่ำสุดคือการควบคุมการทิ้งขยะ ($\overline{X}$= 3.38, S.D = 0.91) 2) ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมการทิ้งขยะ ($\overline{X}$= 4.00, S.D = 0.89) เป็นความต้องการลำดับแรก รองลงมาคือด้านการเก็บรวบรวมขยะ ($\overline{X}$= 3.91, S.D = 0.94) และด้านการจัดเก็บขยะ ($\overline{X}$= 3.90, S.D = 0.94) สำหรับด้านที่มีความต้องการที่อยู่ในระดับต่ำสุดคือด้านการคัดแยกขยะ ($\overline{X}$= 3.83, S.D = 0.96) 3) แนวทางการจัดการขยะตามความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ได้แนวทางดังนี้ 1.1) แนวทาง การควบคุมการทิ้งขยะ 1.2) แนวทางการคัดแยกขยะ 1.3) แนวทางการรวบรวมขยะ และ 1.4) แนวทางการจัดเก็บขยะ

คำสำคัญ: องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการมูลฝอย

---

[1] นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Pisada Intavong. Master of art Thesis in Social Development Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University.

Abstract

This research Objectives : 1) to study the state of solid waste management problems of Nong Phue Subdistrict Administrative Organization, Thali District, Loei Province. 2) To study the needs of solid waste management of people in the Nong Phue Subdistrict Administrative Organization and 3) To propose a solution to the problem of solid waste management according to the needs of people in the area of Nong Phue Subdistrict Administrative Organization, Thali District, Loei By using quantitative research methods and qualitative research Quantitative research The population of the study was people from 2,666 households. The sample consisted of 380 people. The target groups in the study were: Including community leaders, representatives of the people There were 13 representatives of government agencies, the private sector and officials involved in waste management of Nong Phue Subdistrict Administrative Organization. The quantitative data collection tools were questionnaires and qualitative data were : Group Discussion Issues Statics used are percentage, standard deviation, and summary of content. The results of the research found that : 1) The state of solid waste management problems of Nong Phue Subdistrict Administrative Organization, Thali District, Loei Province, as a whole of the four aspects, was at a moderate level. found that waste collection ($\bar{X}$= 3.63, S.D = 0.92) It's the first and foremost problem. followed by waste sorting and waste collection ($\bar{X}$= 3.48, S.D = 0.92) and the lowest level of problem was waste control ($\bar{X}$= 3.38, S.D = 0.91). 2) The need for solid waste management of the people in Nong Phue Subdistrict Administrative Organization, Thali District, Loei Province, as a whole of the four aspects, was at a moderate level. Article Waste control ($\bar{X}$= 4.00, S.D = 0.89) is the first requirement. followed by item waste collection ($\overline{\mathrm{X}}$ = 3.91, SD = 0.94) and item 4) waste collection ($\bar{X}$= 3.90, SD = 0.94) and the lowest requirement was item Waste sorting ($\bar{X}$= 3.83, SD = 0.96) 3) Guidelines for waste management according to the needs of people in Nong Phue Subdistrict Administrative Organization, Tha Li District, Loei Province found that 1.1) guidelines for waste disposal control 1.2) waste separation guidelines 1.3) waste collection guidelines and 1.4) waste collection guidelines

Keywords: Subdistrict Administrative Organization and Solid Waste Management

บทนำ

ระยะเวลาที่ผ่านมาปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอันเป็นผลมาจากการขยายตัวของชุมชนเมืองและพฤติกรรม การกินอยู่ของคนในสังคมที่ไม่ได้มีแค่พวกเศษอาหารอย่างเดียว แต่มีแยกเป็น ขยะย่อยสลาย (Compostable Waste), ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste), ขยะอันตราย (Hazardous Waste), ขยะทั่วไป (General Waste) รวม ๆ กันแล้ว ปี 2561 มีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 27.8 ล้านตัน (เป็นพลาสติกในขยะชุมชนกว่า 2 ล้านตัน) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.64 เมื่อเทียบกับปี 2560 ที่มีปริมาณ 27.37 ล้านตัน ร้อยละ 80

ของปริมาณขยะมูลที่เกิดขึ้น โดยสามารถนาขยะจำพวก พลาสติก แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียม มารีไซเคิลได้ร้อยละ 30 - 35 และนำขยะอินทรีย์หรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ยได้ ร้อยละ 45 - 50 แต่ปัจจุบันอัตราการนำขยะกลับมา ใช้ประโยชน์ใหม่มีเพียง ร้อยละ 22 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ซึ่งยังคงเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น หากทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการลด คัดแยกและ ใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย โดยเริ่มจากตนเองครอบครัว หมู่บ้านหรือชุมชน สถานประกอบการต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆในปี 2563 มีการกำหนดวาระแห่งชาติว่าด้วยการจัดการขยะโดยมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มอบนโยบายที่ต้องเร่งนำไปปฏิบัติอีกหลายเรื่อง เช่น การขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ร่วมกันรณรงค์ การสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการช่วยกันลดโลกร้อน แก้ไขปัญหาขยะ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพราะความสำเร็จอยู่ที่จิตสำนึกของพี่น้องประชาชน เช่น โครงการ “ท้องถิ่นไทย ร่วมใจ ลดปริมาณและคัดแยกขยะอินทรีย์ หรือขยะเปียกครัวเรือน” โดยเชิญชวนให้ทุกครัวเรือน ดำเนินการจัดตั้ง “ถังขยะอินทรีย์หรือขยะเปียกครัวเรือน” ให้ครบทุกครัวเรือนในพื้นที่ กรณีครัวเรือนหรือ สถานที่ที่ไม่มีพื้นที่ในการดำเนินการจัดทำ “ถังขยะอินทรีย์หรือขยะเปียกครัวเรือน” (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558)

จังหวัดเลยดำเนินงานในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยจังหวัดเป็นหน่วยกำกับดูแลการปฏิบัติภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง อำนาจหน้าที่ในการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตลอดจนการจัดระบบ การกำจัดขยะมูลฝอยโดยรวมของจังหวัดซึ่งเป็นอำนาจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังปรากฏทั้งในพระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช 2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นอกจากนี้ ในการอนุมัติ อนุญาต ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการขยะ และจังหวัดเลยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในจังหวัดเลย จำนวน 58 แห่ง มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยบ่อที่ปิดดำเนินการจำนวน 5 แห่ง คงเหลือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ที่เปิดดำเนินการ จำนวน 53 แห่ง ปัจจุบันมีการตรวจสอบและประเมินความถูกต้องตามหลักวิชาการ สุขาภิบาล โดยคณะทำงานของจังหวัดและอนุญาตให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำขยะไปกำจัดได้ ปรากฏว่ามีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงคัดแยกขยะเทศบาลตำบลเชียงคานและสถาน ที่กำจัดขยะมูลฝอยอีก 52 แห่ง ยังไม่มีการรับรองจากคณะกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด เนื่องจากไม่ถูกต้องตามเกณฑ์ของกรมควบคุมมลพิษ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือมีโครงการสร้างจิตสำนึกและสร้างการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากต้นทางซึ่งถือเป็นการปูพื้นฐานและเตรียมชุมชนไว้ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับหนึ่ง ซึ่งการดำเนินโครงการนี้เป็นโครงการต่อยอดเพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชน มีความตระหนักมากขึ้นและถือเป็นแนวทางการปฏิบัติจนเกิดความเคยชิน และขยายผลการดำเนินงานในชุมชนให้กว้างขึ้นจนครอบคลุมทุกชุมชนทุกครัวเรือน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยต้องดำเนินการหาแนวทาง เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยใน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ ใหม่เพื่อลดภาระหรือผล กระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อม และปริมาณขยะมูล ฝอยลดลงในภาพรวม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา แนวทางการจัดการขยะมูล

ฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ, 2556)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

2. เพื่อศึกษาความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

3. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

สมมติฐานการวิจัย

แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ควรเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัย ไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1.1. ด้านสภาพปัญหาการจัดการขยะ ของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การควบคุม 2) การคัดแยก 3) การรวบรวม และ 4) การจัดเก็บ

1.2 ด้านความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลยใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การควบคุม 2) การคัดแยก 3) การรวบรวม และ 4) การจัดเก็บ

1.3 ด้านแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสม ของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองผือ บ้านปากคาน บ้านหาดพร บ้านขอนแก่น บ้านเมี่ยงหมู่ 6 บ้านปากห้วยหมู่ 7 บ้านปากห้วยหมู่ 8 บ้านเมี่ยงหมู่ 9 บ้านเมี่ยงหมู่ 10 และบ้านเพชรโสภณ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้คือ ประชาชน จาก 2,666 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้แทนประชาชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ รวมทั้งสิ้น 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอ ท่าลี่ จังหวัดเลย

2. ได้แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตามความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบล หนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขยะชุมชน (Municipal solid waste) หมายถึง ขยะที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น ตลาดสด บ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ สถาบันต่างๆ รวมทั้งเศษวัสดุ ก่อสร้าง ทั้งนี้ไม่รวมของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อขยะชุมชน แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ขยะจากบ้านพักอาศัย (Residential Waste) ขยะที่เกิดจากกิจกรรมการดำรงชีพของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในบ้านพักอาศัยหรืออาคารชุดหรืออพาร์ทเมนต์ ได้แก่ เศษอาหารจากการเตรียมอาหารหรือจากการ เหลือใช้ เศษกระดาษ เศษพืชผัก ถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ใบไม้ ภาชนะหรืออุปกรณ์ที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพ เศษแก้ว เป็นต้น (ศูนย์สาธิตเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

2. ขยะจากธุรกิจการค้า (Commercial Waste) หมายถึง ขยะที่เกิดจากสถานที่ที่มีการประกอบกิจการค้าขาย ขนส่ง หรือบริการทางการค้าซึ่งขึ้นอยู่กับว่าเป็นสินค้าประเภทใด ได้แก่ อาคารสำนักงาน ตลาด ร้านอาหาร ร้านของชำ โรงแรม ซึ่งมักจะมีภาชนะเก็บขยะเป็นของตนเอง ขยะที่เกิด อาจมีเศษอาหาร เศษแก้ว พลาสติก เศษวัสดุก่อสร้างหรืออาจมีของเสียอันตรายปนอยู่ด้วย

3. ขยะจากสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (Recreational Waste) หมายถึง ขยะเกิดจากสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ เขื่อนอ่างเก็บน้ำ ชายหาด ทะเลสาบ สระว่ายน้ำ หรืออาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งศิลปกรรม ได้แก่ โบราณสถานต่าง ๆ วัดวาอาราม กิจกรรมในการพักผ่อนมักต้องมีการรับประทานอาหาร เครื่องดื่มต่างๆ ทำให้เกิดขยะ ในอเมริกา พบว่า ขยะที่เกิดจากการตั้งแคมป์จะเกิดประมาณ 1 ปอนด์ต่อคนต่อวัน และชนิดของขยะนั้นจะขึ้นอยู่กับผู้ที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนใหญ่ขยะที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดประเภทนี้จะเป็นเศษอาหาร เศษวัสดุบรรจุภัณฑ์ทั้งหลาย

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ อาจเป็นเศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว ตลอดจนของเหลือทิ้งประเภทที่เป็นของแข็งเป็นส่วนใหญ่อาจจะมีน้ำหรือกากตะกอนปนมาด้วยจำนวนหนึ่ง หรือวัสดุที่เหลือใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่ต้องการและกำจัดออกไป เช่น ขยะชุมชน (Municipal solid waste) ขยะจากบ้านพักอาศัย (Residential Waste) จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ได้จากการสังเคราะห์สามารถนำไปเป็นแนวคิดในการคัดแยกขยะ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ต่อไป

1. วิธีการกำจัดขยะที่นิยมโดยทั่วไป

การกำจัดขยะมีหลายวิธีในปัจจุบัน วิธีการที่นิยมใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยในประเทศมีอยู่ 4 วิธีคือ (ธนาพร ประสิทธิ์ นราพันธ์, 2544)

1.1 การกองทิ้งไว้ (Dumping on land) เป็นวิธีการที่เทศบาลและสุขาภิบาลส่วนใหญ่ใช้อยู่ วิธีนี้เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อ โดยการลงทุนจัดหาที่ว่างเปล่าและห่างไกลชุมชน เพื่อใช้เป็นสถานที่กองขยะมูลฝอย และทิ้งไว้ให้เกิดกระบวนการย่อยสลายตามธรรมชาติในสภาวะปัจจุบันรัฐโดยสำนักงาน

กองทุนสิ่งแวดล้อมมีนโยบายในการให้การสนับสนุนงบประมาณในรูปเงินยืมหรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่เทศบาลและสุขาภิบาลต่าง ๆ ในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง จึงทำให้วิธีการนี้ลดลงไปเรื่อย ๆ

1.2 การฝังกลบ (Land fill) การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการฝังกลบนี้จะต้องเป็นการฝังกลบที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) ลักษณะคล้ายเป็นการเทหรือการฝังทั่วไปแต่ถูกสุขลักษณะมากกว่าเพราะมีการจัดเตรียมพื้นที่ไว้โดยอาจขุดเป็นหลุมหรือไม่ก็ได้ แล้วนำมาเทกองไว้ในพื้นที่นั้น ใช้เครื่องจักร เกี่ยวแล้วบดให้ยุบตัวและแน่น จากนั้นใช้ดินบดอัด ให้แน่น วันต่อมาก็นำมาบดอัดและใช้ดินกลบอีกทำเป็นชั้นสลับกันไปเพื่อป้องกันกลิ่น สัตว์นำโรคการชะล้างของน้ำ เหตุรำคาญอื่น ๆ ตลอดจนการยุบตัวของดินขยะจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ตามธรรมชาติ กระบวนการย่อยสลายนี้ไม่ใช้อากาศ จึงต้องทำท่อระบายอากาศไว้ด้วย การกำจัดขยะวิธีนี้สามารถกำจัดขยะได้ทุกชนิดไม่มีปัญหาเหตุรำคาญ สามารถนำพื้นที่ภายหลังจากที่ฝังเต็มแล้วมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น แต่วิธีนี้มีข้อเสีย คือ ลงทุน สูงต้องมีอุปกรณ์ต่าง ๆ และใช้พื้นที่มาก หรืออาจทำให้ความปนเปื้อนของมลพิษสู่น้ำใต้ดินได้ ปัจจุบันมีบางแห่งได้ กรุด้วยผ้าพลาสติกเพื่อกันน้ำเน่าซึมลงรูตาน้ำใต้ดิน

1.3 การเผา (Incineration) หมายถึง การเผาด้วยเตาเผาขยะมูลฝอยที่สามารถเผาได้ด้วยอุณหภูมิสูง จนไม่ปล่อยควันและก๊าซที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมออกมา เตาเผาจึงต้องก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีราคาแพง ในท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยก็จะไม่สามารถใช้วิธีการนี้ในการกำจัดขยะมูลฝอยได้ส่วนการเผาขยะในสภาวะปกติ เช่น การเผากลางแจ้งนั้นจะก่อให้เกิดควันและก๊าซที่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อม

1.4 การหมักทำปุ๋ย (Composting) การหมักทำปุ๋ย เป็นการนำขยะมูลฝอยในส่วนที่ย่อยสลายได้มาทำการเข้ากระบวนการหมักในโรงงานหมัก เพื่อให้เปลี่ยนสภาพไปเป็นปุ๋ยอินทรีย์ นำไปขายแก่เกษตรกรใช้ประโยชน์อย่างอื่นต่อไป ในเมืองไทยมีเพียงกรุงเทพมหานคร และเทศบาลขนาดใหญ่เพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น ที่ใช้วิธีการนี้ในการกำจัดขยะมูลฝอยเนื่องจากต้องลงทุนสูงในการก่อสร้างโรงงานหมัก และมีความยุ่งยากในการดำเนินการ เพราะต้อง มีกระบวนการในการคัดแยกขยะมูลฝอย ในส่วนที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ออกเสียก่อนการลดอัตราการเกิดขยะซึ่งวิธีที่เป็นที่นิยมและยอมรับกันในปัจจุบัน คือ การใช้หลักการ 3Rs ตามแนวทางของกรมควบคุมมลพิษ (ชนิดา เพชรทองคำ, 2553) 1) การลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย (Reduce) คือการลดปริมาณการใช้ โดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก เช่น ถุงผ้าใช้แทน ถุงพลาสติก ใช้แก้วน้ำเซรามิก แทนแก้วพลาสติก ซึ่งสุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์ (2543) ลดปริมาณขยะด้วยการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด 2) การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการใช้วัสดุสิ่งของต่างๆ ให้คุ้มค่าที่สุดเช่น การใช้กระดาษซ้ำ 2 หน้า และใช้กระดาษหน้าที่ 3 เช่นนำมาพับเป็นถุงกระดาษ สื่อการสอน ของเล่น เป็นต้น การนำยางรถยนต์ใช้แล้วมาทำเป็นกระถางต้นไม้ ถังขยะแห้ง การนำกล่องพลาสติกมาปรับเป็น กล่องเก็บของ เก็บเครื่องมือต่างๆ และยังรวมถึงการซ่อมแซมวัสดุ สิ่งของที่ชำรุดแล้วให้นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งสุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์ (2543) ได้กล่าวว่าเป็นการนำผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วนำ กลับมาใช้ใหม่ โดยคนเดิมหรือผู้อื่น

1.5 การลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) โดยการนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและสำนักงาน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการนำวัสดุ รีไซเคิล ไปขายหรือบริจาคเข้าธนาคารขยะรีไซเคิลเช่น การนำขวดพลาสติก PET มาหลอมเป็นเม็ดพลาสติกหรือตีเป็นเส้นใยเพื่อนำมาทกเสื้อผ้าแทน

ฝ้าย การนำกระดาษมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระดาษสา การนำเศษไม้ เศษเหล็กมาดัดแปลงเป็นเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งสุนีย์มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์ (2543) หมายถึงการแปลงผลิตภัณฑ์ที่ทิ้งแล้วเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่นอกจากนี้ได้นำเสนอหลักการการลดอัตราการเกิดขยะเพิ่ม เป็น 5Rs โดย R ตัวที่ 4 คือ การปฏิเสธผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัด (Reject) และ R ตัวที่ 5 คือ ผู้ทิ้งขยะตอบรับที่จะมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะ (Response)

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการปัญหาขยะของชุมชน โดยการคัดแยกวัสดุ หรือการ รีไซเคิล จาก แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เช่น ขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตรายจากชุมชน ขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานที่ต่าง ๆ ขยะมูลฝอยจากการก่อสร้างขยะมูลฝอย จากการเกษตร ขยะมูลฝอยจากอุตสาหกรรมและแนวคิดทางการจัดการขยะมูลฝอยจากการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันจากการศึกษาแนวคิดของธเรศ ศรีสถิต และอาณัติ ต๊ะปินตา (2553) การลดและการคัดแยกขยะ การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวมและเก็บกัก การขนส่ง การแปรสภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการกำจัดหรือทำลาย ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้ไปกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางการจัดการ

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

พัชรี หอวิจิตร (2541 : 19 - 23) ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ได้ระบบที่มีประสิทธิภาพ ที่สุด นอกจากองค์ประกอบของการจัดการขยะมูลฝอยที่ได้กล่าวไปแล้ว ควรพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่น

2.1 โครงสร้างการบริหารงาน เนื่องจากการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยจะต้องประกอบ ด้วยหลายหน่วยงานย่อยที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการไม่เกิดการซ้ำซ้อนของงานในแต่ละหน่วยงานย่อย จึงควรวางโครงสร้างของงานให้ชัดเจน โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและวางขอบข่ายการรับผิดชอบในแต่ละหน่วยไว้อย่างชัดเจน

2.2 การเงิน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกิจกรรมใดๆ ก็ตาม รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยก็คือเงิน และ เงินส่วนที่สำคัญในการจัดการขยะมูลฝอย คือ เงินที่เก็บจากผู้รับบริการ ซึ่งการเรียกเก็บเงินจากผู้รับบริการมีหลายวิธีที่ใช้กัน ได้แก่ เก็บรวบรวมในภาษีอากร คิดค่าบริการต่อคนในครอบครัวเหมาจ่ายรายเดือน โดยทุกหลังคา เรือนจ่ายเท่ากันหมด และคิดค่าบริการตามปริมาณที่ทิ้ง

2.3 การจัดการอุปกรณ์ ระบบการจัดการอุปกรณ์ที่ดีไม่ได้หมายความเฉพาะการซ่อมบำรุงแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงการวิเคราะห์เลือกนำอุปกรณ์เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้กับงานด้วย ในการเลือกอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะหากเลือกอุปกรณ์ผิดจะทำให้ระบบการจัดการ ขยะมูลฝอยไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เช่น ถ้าเลือกอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีระบบเครื่องกลซ้ำซ้อน ราคาแพงและต้องการ การดูแลบำรุงรักษาเป็นพิเศษ มาใช้ในระบบของการจัดการขยะมูลฝอยขนาดเล็ก อาจส่งผลไม่คุ้มค่ากับงบ ประมาณที่เสียไป เป็นต้น

2.4 บุคลากร ในแง่ของบุคลากรผู้ดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยจะต้องพิจารณาตั้งแต่การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่เหมาะสมกับงานในหน้าที่นั้น ๆ จน กระทั่งถึงการพัฒนาบุคลากร ที่เข้ามาแล้วให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรม และการให้คำแนะนำ เป็นต้น

2.5 ระบบข้อมูล ในการออกแบบระบบการจัดการขยะมูลฝอยหรือการปรับปรุงระบบที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ ระบบข้อมูล เพราะระบบข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยในการวางแผนการตัดสินใจและการบริหารงานซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ช่วยในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

2.6 กฎระเบียบ เนื่องจากขยะมูลฝอยมีผลต่อความสวยงามของบ้านเมือง และคุณภาพชีวิตของประชากรผู้อยู่อาศัยโดยตรง ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ต้องวางกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนในชุมชนนั้น ๆได้ปฏิบัติตาม ซึ่งในแต่ละชุมชนอาจมีกฎระเบียบที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพของชุมชนและเทคนิคที่ใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอย

2.7 การประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะในบางครั้งระบบการจัดการขยะมูลฝอย ได้ถูกวางแผนไว้เป็นอย่างดีแล้ว แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนผู้ทิ้งขยะมูลฝอย เนื่องจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบก็จะทาให้ระบบหรือแผนงานที่วางไว้ล้มเหลวไป วิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้ผู้ทิ้งขยะมูลฝอยหันมาให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ก็คือการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์และวิธีทางเทคนิคที่ใช้ในระบบการจัดการขยะมูลฝอย ในบางแห่งพบว่าการประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้ ภาระ ที่ต้องรับผิดชอบในการทำงานของหน่วยงานลดลงไปกว่าร้อยละ 5

3. รูปแบบการมีส่วนร่วม

องค์การสหประชาชาติ ได้เสนอว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ (United Nation, 2002 : 5)

3.1 การวางแผน (planning) คือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญคือการตัดสินใจ

3.2 การดำเนินงาน (implementation) คือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงินและการบริการ

3.3 การใช้ประโยชน์ (utilization) คือ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

3.4 การได้รับประโยชน์ (obtaining benefits) คือประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคมหรือวัตถุก็ได้สำหรับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้แนวคิดเพื่อการดำเนินงานประสบความ สำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งจากการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐ องค์กรเอกชน รวมทั้งวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมซึ่งมีความจำเพาะเจาะจง

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 1) ด้านการควบคุมการทิ้งขยะ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.38, S.D = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะเปียก ($\bar{X}$= 4.00, S.D = 0.81) รองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะรีไซเคิล ($\bar{X}$= 3.92, S.D = 0.87) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.28, S.D = 1.02) 2) ด้านการคัดแยกทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.48, S.D = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือข้อ 3) การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะรีไซเคิล ($\bar{X}$= 3.80, S.D = 0.96) รองลงมาคือข้อ 2) การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียก ($\bar{X}$= 3.78, S.D = 0.94) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 4) การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.48, S.D = 0.92) 3) ด้านการเก็บรวบรวมขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.63, S.D = 0.92) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะรีไซเคิล ($\bar{X}$= 3.90, S.D = 0.91) รองลงมาคือมีการเก็บขยะใส่ภาชนะก่อนนำไปทิ้ง ($\bar{X}$= 3.88, S.D = 0.96) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะอันตรายก่อนนำไปกำจัด ($\bar{X}$= 3.10, S.D = 0.94) 4) ด้านการจัดเก็บขยะ ขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.48, S.D = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 3) ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะโดยคำนึงถึง ผลประโยชน์สูงสุดในชุมชน ($\bar{X}$= 3.80, S.D = 0.96) รองลงมา คือข้อ 2) มีการควบคุมการทิ้งมูลฝอย ($\bar{X}$= 3.78, S.D = 0.81) ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือข้อ 4) ให้ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะที่ย่อยสลายยาก ($\bar{X}$= 3.12, S.D = 0.98)

ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 1) ด้านการควบคุมการทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.00, S.D = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X}$= 4.12, S.D = 0.90) รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมขยะเปียก($\bar{X}$= 4.00, S.D = 0.91) ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะ ขยะรีไซเคิล ($\bar{X}$= 3.95, S.D = 0.92) 2) ด้านการคัดแยกขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.83, S.D = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D = 0.91) รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.82, S.D = 0.96) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะทั่วไป($\bar{X}$= 3.75, S.D = 0.81) 3) ด้านการเก็บรวบรวมขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.91, S.D = 0.94) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.91, S.D = 0.94) รองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะทั่วไป($\bar{X}$= 3.97, S.D = 0.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะเปียก ($\bar{X}$= 3.78, S.D = 0.94) 4) ด้านการจัดเก็บขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.90, S.D = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดคือต้องการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.94, S.D = 0.97) รองลงมาคือต้องการให้ความร่วมมือในการ

จัดเก็บขยะทั่วไป ($\bar{X}$= 3.93, S.D = 0.91) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ ต้องการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.94, S.D = 3.97) 5) สรุปด้านสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อ 4) การเก็บรวบรวมขยะ ($\bar{X}$= 3.63, S.D = 0.92) เป็นปัญหา สำคัญลำดับแรก รองลงมาคือข้อ 2) การคัดแยกขยะและข้อ 4) การจัดเก็บขยะ ($\bar{X}$= 3.48, S.D = 0.92) และสภาพปัญหาที่อยู่ในระดับต่ำสุดคือข้อ 1) การควบคุมการทิ้งขยะ ($\bar{X}$= 3.38, S.D = 0.91)

แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย มีดังนี้

1. แนวทางการควบคุมการทิ้งขยะเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยทั้งขยะอันตราย ขยะเปียก ขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไปควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายช่องทางและขอความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะทุกประเภทให้เป็นไปตามหลักการและกำหนดแนวทางในการจัดการขยะให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้สะดวกและทั่วถึง

2. กำหนดให้เกิดร่วมมือในการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ อย่างถูกต้องและหาวิธีการหรือแนวทางการ นำขยะแต่ละประเภทไปจัดการต่อไปอย่างถูกต้องถูกวิธีและให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง เช่น การนำขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมัก นำขยะอันตรายไปจัดการอย่างถูกวิธีตามหลักการที่ถูกต้อง การพัฒนาขยะรีไซเคิลให้เกิดประโยชน์ในหลากหลายวิธีการ เป็นต้น

3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือควรกำหนดวิธีการรวบรวมขยะแต่ละประเภทให้ชัดเจนโดย ร่วมกับประชาชนในตำบลหนองผือแล้วประชาสัมพันธ์หรือกำหนดวิธีการในการปฏิบัติให้สามารถกระทำได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือควรจัดประชาคมในทุกหมู่บ้านเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการจัดเก็บขยะแล้วกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ รวมถึงการติดตามประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจจัดทำโครงการต่างๆ ที่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ หรือเป็นสวัสดิการของชุมชนที่สามารถดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดจนประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ในด้านการจัดการขยะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การควบคุมการทิ้งขยะ 2) การคัดแยกขยะ 3) การเก็บรวบรวมขยะ และ 4) การจัดเก็บขยะ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

1. ด้านการควบคุมการทิ้งขยะ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.38, S.D = 0.91) การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะเปียกมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.00, S.D = 0.81) รองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะรีไซเคิล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.28, S.D = 1.02) ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ (2558) การจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน เป็นการนำวิธีดังกล่าวมาปฏิบัติร่วมกัน เช่น ชุมชนหรือท้องถิ่นที่ได้คัดเลือกวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลอาจพิจารณาเลือกวิธีหมักทำปุ๋ย

แบบง่ายๆ ควบคู่ไปด้วย โดยสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในชุมชนว่ามีสัดส่วนของสารอินทรีย์พอเหมาะหรือไม่ การรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีส่วนประกอบของสารอินทรีย์ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป นอกจากนั้น ในแผนการกำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน ควรนำ แผนด้านการลดปริมาณ ขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่มาใช้ควบคู่ไปด้วย จะทำให้แผนการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด 2) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ 3) วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 4) วิธีหมักทำปุ๋ย 5) วิธีเผาในเตา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดิเรก ฤกษ์หร่าย (2556 : 42) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาสังคมที่สำคัญต่อการผลักดันให้ประชาชนในสังคมสงบสุขว่าจะต้อง เกี่ยวข้องกับด้านสังคม เช่น การศึกษา สาธารณ สุข สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

2. ด้านการคัดแยกทิ้งขยะ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 3.48, S.D = 0.92) และการให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะรีไซเคิล ($\overline{X}$= 3.80, S.D = 0.96) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และรองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียก ก็ยังมีความสำคัญในการคัดแยกทิ้งขยะ ($\overline{X}$= 3.78, S.D = 0.94) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอันตราย ($\overline{X}$= 3.48, S.D = 0.92) ซึ่งวลัยพร สกุลพอง (2551) การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง และผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากที่สุด คือด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนากลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนากลับมาใช้ได้อีกในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆ ใบและในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก โดยจะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ

3. ด้านการเก็บรวบรวมขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.63, S.D = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะรีไซเคิล ($\overline{X}$= 3.90, S.D = 0.91) รองลงมาคือ มีการเก็บขยะใส่ภาชนะก่อนนำไปทิ้ง ($\overline{X}$= 3.88, S.D = 0.96) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในการรวบรวมขยะอันตรายก่อนนำไปกำจัด ($\overline{X}$= 3.10, S.D = 0.94) ซึ่งการศึกษาของ พัชรี หอวิจิตร (2549: 13) ได้จำแนกระบบการจัดการขยะมูลฝอยสาหรับชุมชนทั่วๆ ไป สรุปได้ดังนี้ การเก็บรวบรวมและเก็บกัก เป็นการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ ต่างๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ต่อไป ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะรองรับขยะที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่างๆ แล้วจะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขนขยะเพื่อนาไปกาจัดทาลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะรวมทั้งเพื่อให้มี ขยะตกค้างยังสถานที่ต่างๆ ให้น้อยที่สุดด้วย

4. ด้านการจัดเก็บขยะ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 3.48, S.D = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 3) ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะโดยคำนึงถึง

ผลประโยชน์สูงสุดในชุมชน ($\bar{X}$= 3.80, S.D = 0.96) รองลงมา คือข้อ 2) มีการควบคุมการทิ้งมูลฝอย ($\bar{X}$= 3.78, S.D = 0.81) ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือข้อ 4) ให้ความร่วมมือในการกำจัดการทิ้งขยะที่ย่อยสลายยาก ($\bar{X}$= 3.12, S.D = 0.98) สอดคล้องกับประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลฉลุง ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลฉลุงปรากฏว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่ในชุมชน โดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านมีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนประชาชนต้องการให้เทศบาลจัดให้มีถังแยกขยะที่เพียงพอจัดกิจกรรม จัดฝึกอบรมให้ความรู้ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประชาชน เพื่อเพิ่มจิตสำนึกในการจัดการมูลฝอย

5. ด้านสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเก็บรวบรวมขยะ ($\bar{X}$= 3.63, S.D = 0.92) เป็นปัญหาสำคัญลำดับแรก รองลงมาคือการคัดแยกขยะและการจัดเก็บขยะ ($\bar{X}$= 3.48, S.D = 0.92) และสภาพปัญหาที่อยู่ในระดับต่ำสุดคือการควบคุมการทิ้งขยะ ($\bar{X}$= 3.38, S.D = 0.91) สอดคล้องกับนพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ (2549) วิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นาชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาล นครพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำ ชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR)กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาได้แก่ ผู้นำชุมชน 46 ชุมชนในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่สาเหตุของปัญหาจนกระทั่งการคิดแนวทางการแก้ปัญหา กลุ่มเป้าหมายได้เสนอแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายได้เกิดความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่น โดยเห็นว่าจะต้องมีการดำเนินการด้านนี้อย่างจริงจัง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีกิจกรรมต่อเนื่องซึ่งเกิดจากกระบวนการร่วมกันหลายกิจกรรม มีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการลดปัญหาขยะมูลฝอยโดยใช้หลักการ 5 Rs (Reduce Reuse Reject Recycle Repair) ควรร่วมมือและสนับสนุนให้องค์กรส่วนท้องถิ่นในการทาแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และควรศึกษารูปแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

1. ด้านการควบคุมการทิ้งขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.00, S.D = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะอันตราย ($\bar{X}$= 4.12, S.D = 0.90) รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือในการควบคุมขยะเปียก ($\bar{X}$= 4.00, S.D= 0.91) ด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือการให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะ ขยะรีไซเคิล ($\bar{X}$= 3.95, S.D = 0.92) สอดคล้องกับการศึกษาของเนตรชนก ดาล่อง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัด พบว่า

ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากและประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ประชาชน ได้รับมากที่สุด คือ การแจ้งข่าวจากผู้นำชุมชนกรรมการชุมชนและพนักงานของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการคิดและเสนอแนวทาง ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลรูสะมิแล ตามตัวแปรต่างๆ พบว่า ระยะเวลาการอยู่ในชุมชน และสถานภาพ ในชุมชน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ด้านการคัดแยกขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.83, S.D = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะเปียก ($\bar{X}$= 3.98, S.D = 0.91) รองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.82, S.D = 0.96) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะทั่วไป ($\bar{X}$= 3.75, S.D = 0.81) ซึ่งการศึกษาของ ชานน ฮุ่ยสกุล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการคิดเสนอแนวทางในการจัดการขยะ เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยตามตัวแปรต้น พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ด้านการเก็บรวบรวมขยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.91, S.D = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะอันตราย ($\bar{X}$= 3.91, S.D=0.94) รองลงมาคือการให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะทั่วไป ($\bar{X}$= 3.97, S.D=0.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะเปียก ($\bar{X}$= 3.78, S.D = 0.94) จากการศึกษาของนพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ (2549) รายงานวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุ ประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำ ชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายไม่มีกิจกรรมชัดเจนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หลังจากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดได้ผ่านกระบวนการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ร่วมกันทุกขั้นตอนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่สาเหตุของปัญหาจนกระทั่งการคิดแนวทางการแก้ปัญหา กลุ่มเป้าหมายได้เสนอแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายได้เกิดความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่น โดยเห็นว่าจะต้องมีการดำเนินการด้านนี้อย่างจริงจัง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากเทศบาล นครพระนครศรีอยุธยา มีกิจกรรมต่อเนื่องซึ่งเกิดจาก

กระบวนการร่วมกันหลายกิจกรรม มีข้อเสนอแนะคือควรมีการจัดการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการลดปัญหาขยะมูลฝอยโดยใช้หลักการ 5 Rs (Reduce ReuseReject Recycle Repair) ควรร่วมมือและสนับสนุนให้องค์กรส่วนท้องถิ่นในการทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และควรศึกษารูปแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

4. ด้านการจัดเก็บขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.90, S.D = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดคือต้องการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะอันตราย ($\overline{X}$= 3.94, S.D = 0.97) รองลงมาคือต้องการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะทั่วไป ($\overline{X}$= 3.93, S.D = 0.91) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ ต้องการให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะอันตราย ($\overline{X}$= 3.94, S.D = 3.97) และจากการศึกษาของถนอมขวัญ พันธ์สนิท (2550) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ่อทองอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี และเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเป็นรายด้านมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนและตัดสินใจ รองลงมาคือด้านรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา และด้านการทากิจกรรมโครงการโดยในด้านการวางแผนและตัดสินใจประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และในด้านการทำกิจกรรมโครงการประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอ ท่าลี่ จังหวัดเลย สรุปได้ดังนี้ 1. การให้ความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะอันตรายควรมีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน อบต.หนองผือ โดยการให้ความร่วมมือในการควบคุมขยะเปียก และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะที่เป็นมลพิษ 2. รณรงค์ปลูกจิตสำนึกในชุมชนในเรื่องขยะมูลฝอยและความสะอาดบริเวณครัวเรือนและชุมชนและการให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมขยะอันตรายและขยะทั่วไป 3. การให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอันตรายรวมทั้งควรเพิ่มจำนวนวันในการขนย้ายขยะในแต่ละชุมชนและขนย้ายโดยไม่มีน้ำรั่ว หรือกลิ่นขยะ 4. การทำให้ อบต. หนองผือ มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะอันตรายควรแยกประเภทถังขยะไว้ในชุมชน เช่น ถังขยะเปียก ถังขยะแห้ง และขยะอันตราย และรณรงค์ในชุมชนในเรื่องการแยกประเภทขยะให้ชัดเจน 5. ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องใน อบต.หนองผือ ควรให้หมั่นสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการ คัดแยกประเภทขยะและสร้างมูลค่าของขยะที่แยกประเภท เช่น ขยะที่แปรรูปได้และสร้างมูลค่าของขยะได้ 6. จัดกิจกรรมกลุ่มแปรรูปขยะเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์

แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย มีดังนี้ 1. แนวทางการควบคุมการทิ้งขยะเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยทั้งขยะอันตราย ขยะเปียก ขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไปควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายช่องทางและขอความร่วมมือในการควบคุมการทิ้งขยะทุกประเภทให้เป็นไปตามหลักการและกำหนดแนวทางในการจัดการขยะให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้สะดวกและทั่วถึง 2. กำหนดให้มีการคัดแยกขยะประเภทต่างๆ อย่างถูกต้องและหาวิธีการหรือแนวทางการนำขยะแต่ละประเภทไปจัดการต่อไปอย่างถูกต้องถูกวิธี เช่น การนำขยะเปียกไปทำปุ๋ยหมัก นำขยะอันตรายไปจัดการอย่างถูกวิธีตามหลักการที่ถูกต้อง 3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ ควรกำหนดวิธีการรวบรวมขยะแต่ละประเภทให้ชัดเจนโดย ร่วมกับประชาชนในตำบลหนองผือแล้วประชาสัมพันธ์หรือ

กำหนดวิธีการในการปฏิบัติให้สามารถกระทำได้อย่างเป็นรูปธรรม 4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือควรจัดประชาคมในทุกหมู่บ้านเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการจัดเก็บขยะแล้วกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ รวมถึงการติดตามประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจจัดทำโครงการต่างๆ ที่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ หรือเป็นสวัสดิการของชุมชนที่สามารถดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดจนประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ในด้านการเก็บรวบรวมขยะคือเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในลำดับแรกคือ การคัดแยกขยะ และการจัดเก็บขยะ สิ่งจำเป็นที่สุดคือการเพิ่มจำนวนถังแยกขยะ และการกำจัดอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). *ปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อม.* ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2563, จาก http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_pol.cfm?task=PcdEconInstrument

ชนิดา เพชรทองคำ และคณะ. (2553). *การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม จังหวัดเพชรบุรี.* กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม : โครงการพัฒนาและส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม.

ชานน ฮุ่ยสกุล. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล นครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.* สาระนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัย การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดิเรก ฤกษ์หร่าย. (2556). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาล.* ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2562, จาก https://www.google.com/search?qA2

ถนอมขวัญ พันธ์สนิท. (2550). *การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานโนบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนาพร ประสิทธิ์นราพันธ์. (2544). *การจัดการขยะชุมชน : กรณีบ้านดงม่อนกระทิง เทศบาลนครลำปาง.* เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธเรศ ศรีสถิต และอาณัติ ต๊ะปินตา. (2553). *วิศวกรรมการจัดการมูลฝอยชุมชน = Municipal solid waste management Engineering.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ. (2549). การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ 1*, หน้า 119 : 120 . 1-5 เมษายน 2552. อยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เนตรชนก ดาล่อง. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลูสะมิแล อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

ท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พัชรี หอวิจิตร. (2529). *การจัดการขยะมูลฝอย.* ขอนแก่น : ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วลัยพร สกุลพอง. (2551). *การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549), *รายงานฉบับสมบูรณ์ : โครงการนำร่องเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์สาธิตเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชุมชน.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต.หนองผือ. (2562). *ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน.* ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2563, จาก https://thaimsw.pcd.go.th/localgovdetail.php?id=3310